

Vlaanderen
is milieu

Jaarverslag Water

2015

JAARVERSLAG WATER 2015

Hoe evolueert de waterkwaliteit in Vlaanderen? En wat zijn de bronnen van waterverontreiniging? In dit rapport worden de resultaten van 2015 besproken. Dit rapport behandelt daarnaast ook de resultaten voor de biologische parameters en de waterbodem. Deze worden in cycli van meerdere jaren opgevolgd. De huidige meetcyclus liep zowel voor biologische parameters als voor waterbodems in 2015 af en de resultaten ervan worden in dit rapport besproken.

De uitbouw van de zuiveringsinfrastructuur kent een gestage vooruitgang. De grote toenames, door het opnemen van grote lozingspunten, liggen ondertussen al enkele jaren achter ons. Concreet zijn alle lozingspunten groter dan 500 IE reeds gesaneerd of is er een project voor opgedragen.

De zuiveringsgraad voor Vlaanderen bedraagt eind 2015 ruim 81%. Het is duidelijk dat de uitbouw van afvalwaterzuivering op het goede spoor zit. Naast de uitbouw wordt ook een goed beheer van de bestaande infrastructuur steeds belangrijker. De VMM volgt de goede werking op aan de hand van metingen op het afvalwater dat de zuiveringsinstallaties binnenkomt, metingen op het gezuiverde water dat geloosd wordt en metingen op overstorten en in de waterlopen zelf. Deze metingen worden onder meer gebruikt om na te gaan of de RWZI's aan hun vergunningsvoorwaarden voldoen. In 2015 voldeden 7 installaties niet aan hun vergunning.

Het belangrijkste knelpunt blijft de werking van de overstorten. Soms zijn overstorten het gevolg van een slecht werkende opvoerinstallatie, maar in de meeste gevallen is de oorzaak een te hoge aanvoer van niet-verontreinigd (parasitair en/of regen) water op de rioleringsstelsels. De VMM zet daarom ook sterk in op de aanpak van deze problematiek, via onderzoek naar de specifieke oorzaken, een kwantitatieve evaluatie van de overstortwerking en -impact en het investeren in saneringsmogelijkheden (gemeentelijke of bovengemeentelijke afkoppelingsprojecten, berging en behandeling van overstortwater en onderzoek naar behandeling in de waterloop).

Dankzij de uitbouw van de zuiveringsinfrastructuur is de belasting van het oppervlaktewater door huishoudens in Vlaanderen sterk afgenomen in de periode 1990-2015.

De analyse van de transportroutes leert dat de vuilvracht nog aanzienlijk kan gereduceerd worden door nieuwe rioleringen aan te leggen, de bestaande niet-gekoppelde rioleringen aan te sluiten op RWZI en het aantal IBA's verder uit te breiden.

[illegible]

Ook voor alle onderzochte metalen dalen de netto-emissies van bedrijven tussen 2010 en 2015 variërend per metaal van 9% tot 75%.

Verontreiniging door incidentele lozingen

Nutriënten in oppervlaktewater in landbouwgebied

In het winterjaar 2015-2016 overschreden de gemiddelde orthofosfaatconcentraties de milieukwaliteitsnorm op 77% van de meetplaatsen. Uit een vergelijking van de afgelopen winterjaren blijkt dat het percentage meetplaatsen met normoverschrijding weinig of geen variatie vertoont. Het percentage meetplaatsen met een significante dalende trend voor orthofosfaat (8 %) is kleiner dan het percentage met een significante stijgend trend (25%). De fosfaatproblematiek dient dan ook meer aandacht te krijgen in het waterkwaliteitsbeleid. Maatregelen zoals deze uit MAP5, die tevens ook in de stroomgebiedbeheerplannen zijn overgenomen, zijn nodig om het fosfaatprobleem aan te pakken.

Mogelijke bronnen van waterverontreiniging zijn onder meer huishoudens, bedrijven, landbouw en diffuse bronnen. Voor huishoudens en bedrijven kan de verontreiniging zowel rechtstreeks als via rioolwaterzuiveringsinstallaties (RWZI's) in het oppervlaktewater terechtkomen.

De belangrijkste bronnen van verontreiniging in 2015 zijn naargelang de stof :

- Globaal genomen behoren de resultaten voor de algemene fysisch-chemische parameters in het oppervlaktewater in 2015 tot de gunstigste van de afgelopen twee decennia. Het aantal meetplaatsen dat voldoet aan de typespecifieke norm is het hoogst sedert het begin van de metingen voor totaal fosfor (8%), orthofosfaat (24%) en totaal stikstof (35%). Voor opgeloste zuurstof is de gemiddelde concentratie de op één na hoogste sedert de start van de metingen.

Uit een vergelijking van de kwaliteit van de onderzochte waterbodems blijkt dat de positieve evolutie van de eerste 3 meetcampagnes (of metingen van 2000 tot 2012) zich niet voortzet. Toch blijft het aandeel waterbodems met een slechte kwaliteit afnemen van 50% naar iets meer dan 20%. Maar het aandeel van waterbodems met een matige kwaliteit is sterk toegenomen van 40% naar 60%. Het percentage waterbodems met een goede of zeer goede kwaliteit is in de laatste meetcampagne (2012-2015) ongeveer gehalveerd (36% naar 17%) ten opzichte van de vorige meetcyclus.

Voor de biologische kwaliteitselementen is er een verbetering zichtbaar in de beoordeling met een toename van het aandeel als goed beoordeelde waterlichamen en een daling van het aandeel ontoereikende en slechte waterlichamen. In de meetcyclus 2013-2015 behalen 29% van de beoordeelde waterlichamen de doelstelling voor macro-invertebraten, voor macrofyten 15%, voor fytoplankton 47% en voor fyto bentos 24%.

Op basis van de Europese zwemwaterrichtlijn wordt het zwemwater ingedeeld in 4 verschillende klassen: *uitstekend, goed, aanvaardbaar* of *slecht*. Deze indeling gebeurt op basis van alle bacteriologische resultaten van de afgelopen 4 badseizoenen en geeft dus de gemiddelde zwemwaterkwaliteit weer.

5

In 2015 behoorden 73 zwemwateren tot de klasse *uitstekend* en 12 tot de klasse *goed*. Er was evenwel ook één locatie met een aanvaardbare kwaliteit en één locatie met een slechte kwaliteit. Het aantal uitstekende zwemwateren was het hoogste ooit, maar daarentegen was er voor het eerst een zwemwater dat tot de klasse *slecht* behoort.

Besluit

De belasting van het oppervlaktewater door bedrijven en huishoudens neemt nog steeds geleidelijk af voor de algemene parameters BZV, CZV, totaal stikstof en totaal fosfor. De metingen van nutriënten in landbouwgebied geven aan dat de belasting van het oppervlaktewater met nitraat vanuit de landbouw ook nog steeds afneemt, maar niet snel genoeg om de doelstellingen van MAP5 aan het huidige tempo te kunnen halen. Voor de belasting met orthofosfaat vanuit de landbouw wordt geen dalende trend vastgesteld.

De laatste jaren verbetert de algemene fysisch-chemische waterkwaliteit nog steeds, maar niet meer zo snel als de voorgaande jaren. Bij de waterbodems zien we dat de positieve trend van de laatste jaren zich eveneens niet doorzet. Er is weliswaar een afname van het aandeel waterbodems in de slechtste kwaliteitsklasse, maar ook van het aandeel waterbodems in de kwaliteitsklasse *goed* of *zeer goed*. Deze slechts deels positieve evolutie bij de fysisch-chemische parameters en bij de waterbodemkwaliteit vertaalt zich in de toestand van de vier biologische kwaliteitselementen die de VMM opvolgt: het aandeel als *goed* beoordeelde waterlichamen is voor elk van deze elementen toegenomen, maar blijft schommelen tussen 15% (macrofyten) en 47% (fytoplankton).

Verdere inspanningen zullen dus nodig blijven om de normen te behalen die noodzakelijk zijn voor het bereiken van een goede ecologische toestand in onze watersystemen. Voor het behalen van een goede ecologische toestand moet een waterlichaam immers goed scoren voor zowel fysische en chemische parameters als voor alle biologische waterkwaliteitsparameters.

REFERENCES

Vlaamse Milieumaatschappij (2016), Fysisch-chemische kwaliteit oppervlaktewater 2015.

<http://www.vmm.be/publicaties>

Vlaamse Milieumaatschappij (2016), Evaluatie saneringsinfrastructuur 2015.

<http://www.vmm.be/publicaties>

Vlaamse Milieumaatschappij (2016), Kwaliteit van het zwemwater in 2015.

<http://www.vmm.be/publicaties>

Vlaamse Milieumaatschappij (2016), Nutriënten in oppervlaktewater in landbouwgebied, resultaten MAP-meetnet 2015-2016.

<http://www.vmm.be/publicaties>

Vlaamse Milieumaatschappij (2016), Bronnen van waterverontreiniging in 2015.

<http://www.vmm.be/publicaties>

Vlaamse Milieumaatschappij (2016), Kwaliteit van de waterbodem in 2015.

<http://www.vmm.be/publicaties>

Vlaamse Milieumaatschappij (2016), Biologische kwaliteit van het oppervlaktewater.

<http://www.vmm.be/publicaties>

[illegible]

